

بند السمان كوكاي ملا اوغلي

مرتبی: محمدالرحیم الحنفی.

بغرافیه اجمالی

صاف آنا تلنده یازدیغندن اوقوچی هم
اوقتوچی لرغه یکل بولا چاغی امیدلیدر.

(توزه تیلوب بيشنچی مرتبه باصلدی).

ناشری:

«صبح» شرکتی

قزان، اوفنا.

КАЗАНЬ.

Электро-типографія „УМИДЪ“.

1914.

Мухомовъ и

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

علم جغرافیه.

اوستنده طوروب یاشادیگمز بیرنی بلدره طورغان هلمگه علم جغرافیه دیلر.

جغرافیه نڭ فائده سی.

کشی نی قدر اوزاق یاشاسده، نی قدر پای بولسده ونی قدر سیاحت ایتسده بتون بیر یوزن یوروب بتره آلمی؛ اما جغرافیه اوزن بیر یوزنده نیندای صولار، نیندای طاولر، نیندای مملکتلر، مملکتلرده نیندای کشیلر بارلغینی ونیندای ماللر چیققانوز بل.

جغرافیه نڭ بولنووی.

علم جغرافیه: جغرافیه طبیعی، جغرافیه سیاسی اسملری ایله ایکی بیوک قسمگه بولنه.

جغرافیه طبیعی: بیر یوزنده بولغان طاولردن، صولاردن،

كشىلردن بحث ايتە. جغرافىيە سىياسى: مەملىكتلەرنىڭ چېگىدىن، غوبىرنا
 ۋاويىلاردىن بحث ايتە.

يېرى: يېرى، قار بوز كىبى توگەرەك؛ ھېچ بىر نرسە گە آصلنماغان.
 يېرىنىڭ توگەرەكلىگى: دېڭىز چىتىدە طورغان كىشى يىراقىدىن
 كىلىگەن بىر پاراخودنى قاراسە ۋول ماشىنىڭ اوچىنى، ياقىنراق كىلىگەچ
 مورجەسىنى دىخى ياقىنراق كىلىگەچ بتونلەينى كورۋوى يېرىنىڭ توگەرەكلىگىنە
 دىلىدۇر.

يېرىنىڭ ھۆكىتى: يېرىنىڭ ايكى تورلى ھۆكىتى بار: بىرىسى اورچىغىدە
 ۲۴ ساعىتدە بىر مرتبە ھۆكىت قىلا. بوندىن كورن بىرلە تون ھاصل بولا.
 ايكىنچىسى: قوياشنىڭ تىرەسنىدە ۳۶۵ كورن و ۶ ساعىتدە بىر مرتبە
 ھۆكىت قىلا، بوندىن بىر يىل ھاصل بولا.

جەھەتلەر.

يېرى يوزىدە بولغان مەملىكتلەرنىڭ ياعىنى كورسەتمەك اوچون
 دورت جەھەت بار. شىرق، غروب، شىمال، جنوب. بونلرغە جەھات اصلىيە دىلر.
 بونلرنىڭ آراسىدە بولغان جەھەتلەرگە جەھات فرعىيە دىلر. (انچى شىكل گە باق)

خریطه نڭ يوقاروسى هر وقت شمال بولا. اگر بر كشى
خریطه غه قاراسه اوڭ ياغى شرق، صول ياغى غرب، يوقاروطرفى شمال،
توبه ن طرفى جنوب بولا.

بر آدم تون ياغينه قاراسه شول آدم نڭ اوڭ ياغى شرق، صول
ياغى غرب، آرقا طرفى جنوب، آل طرفى شمال بولور (شكل ۲).

شكل ۲.

شمال ايله شرق آراسنده شرق شمالى، شمال ايله غرب آراسنده
غرب شمالى، جنوب ايله شرق آراسنده شرق جنوبى، جنوب ايله غرب
آراسنده غرب جنوبى در.

يپونڭ اوستى: يپر اوستينڭ اوچ اولوشى صو، بر اولوشى قوريدر.
اول قورى بيش ككه بولونه: اوروپا، آسيا، آفريقا، آمريكا،
آۋسترااليا.

ديڭگنز: ديڭگنز ايكى تورلى بولا: طش ديڭگنز، ايچ ديڭگنز.

بتون يپر يوزنده بولغان قورلارنى ئه يله ندروب آلمان زور صولارغه طش
ديڭگنز، وقره نڭ اچينه كروب طورغان زور صولارغه ايچ ديڭگنز، ديلر.

طش ديڭگنزلر: بحر محيط منجمد شمالى، بحر محيط منجمد جنوبى،

بحر محيط كبير، بحر محيط هندى، بحر محيط آطلاسى. بولاردن باشقه لرى
اچ ديڭگنزلردر.

ییرنك اوستی، کرهٔ مصنعه، کرهٔ مسطحه یا که خریطه برله
کورسه تیلور.

شکل ۳.

کرهٔ مصنعه: آغاچدن یا که فالاییدن ییر رهوشلی ایتوب یا صالحان
نوگه رةك شارغه کرهٔ مصنعه دیوب ئه یتوله (شکل ۳).

کرهٔ مسطحه: پیرنک بتونله یون ایکی دائره اچده کورسه تکهن کافه لرگه
کرهٔ مسطحه دیوب نه یتوله (شکل ۴).

شکل ۴.

خریطه: بیرنک بر کیسه گینی یا بر مملکتینی، آیروب، آیروب
کورسه تلسگان کاغدارگه خریطه دیوب ئه يتوله. خریطه لرنک یوقارغی
طرفی شمال، توبه ن طرفی جنوب، اوک طرفی شرق، صول طرفی غربدر.

قوریلرغه وصولارغه بیرلگان اسملر:

اٹاو: هر طرفی صو برله ئه پله نگان قوری لرغه اٹاو دیوب
ئه يتوله (شکل ۵).

شکل ۵.

طاقم اٹاو: هر طرفینی صو ئه یلندر وب آغان بر برسینه یاقن
بر نیچه اٹاوارغه طاقم اٹاو دیوب ئه يتوله (شکل ۶).

شکل ۶.

یارم اٹاو: اوچ طرفی صو بولوب بر طرفی قوریغه طوتاشقان
بیرلرگه یارم اٹاو دیوب ئه يتوله (شکل ۷).
یارم اٹاونک قوریغه طوتاشقان طار بیرینه «برزخ» دیوب ئه يتوله.

شکل ۷.

برون: قوريلرنىڭ دېڭىزگە سوزولۇپ كىرگەن يىرلىرىنى برون دېيەر (شكىل ۸).

شكىل ۸.

بوغاز: ايكى دېڭىزنى بىر بىرىنى قوشقان تار صوغە بوغاز دېيەر ئەيتولە (شكىل ۹).

شكىل ۹.

قانال: ايكى دېڭىزنى بىر بىرىنى قازۇپ قوشقان يىرگە قانال دېيەر ئەيتولە.

كول: ھەر طرفى قورى بولۇپ اورتاسى صو بولغان يىرگە كول دېيەر ئەيتولە (شكىل ۱۰).

شكىل ۱۰.

يلغە: دېڭىزگە يايىسە كوللرگە آغۇب توشە طورغان صولارغە يىلغە دېيەر ئەيتولە.

اووا: (بولون) قوريلرنك تيگزين بيرينه اووا ديوب ئه يتوله.
چول - استيب: قوريلرنك اوله نسن، صوسز بيرلرينه چول
(استيب) ديوب ئه يتوله.
طاغ: قوريلرنك بيوك بيرلرينه طاغ ديوب ئه يتوله. بر بيرينه
توتاش بولسه صره طاغ ديلر (شكل ۱۱).

شكل ۱۱.

يانار طاغ: توبه سندن اوت ياليسه توتون چغوب طوردا طورغان
طاغ غه يانار طاغ ياكه ۋولقان ديلر (شكل ۱۲)

شكل ۱۲.

منبع، منصب: صولارنك چيقغان بيرينه منبع، نهرگه يا ديگزرگه
قوشلغان بيرينه منصب ديلر.
اووا يايلا: طاغ اوستنده بولغان تيگزرگه يايلا، طاغ اوستنده
بولماغان تيگزرگه بيرلرگه اووا ديلر.

كورفز: بىر تارمىن دېڭىزگە توناشوب اوچ طرفى قرە بولغان
 صولارغە كورفز، پاراخود طوقنى طورغان اورن بولسە ليمان (۱) ديوب
 ئەيتولە (شكىل ۱۳).

شكىل ۱۳.

صونڭ اوڭ وصول طرفى.

صونڭ آغا طورغان طرفىنە آلدى بىرلە طورغان كىشى نڭ اوڭ طرفى
 صونڭ اوڭ طرفى بولا، كىشىنڭ صول طرفى صونڭ صول طرفى بولا.

آوروپا قطعەسى

چىڭگى: آوروپانڭ شىمالىدە - بىر منجەم شىمالى؛ غەربىدە - بىر
 مېڭا آتلاسى؛ جەنۇبىدە - آق دېڭىز، قارا دېڭىز، قافقاز تاۋلىرى؛
 شەرقىدە - اورال تاۋلىرى، اورال صوۋى، استرخان دېڭىزىدەر.
 آتاۋلىرى: شىمالدە - ايسلاندىيە، بىرىتانىيە، ايرلاندىيە؛ جەنۇبىدە - قورسىقا
 ساردىنىيە، سىچىلىيا، كرىدەر.
 يارمى آتاۋلىرى: شىمالدە - اسقاندېناۋىيا، زوتلاندىيە؛ جەنۇبىدە -
 اسپانىيا، ايتالىيا، بالقان يارمى آتاۋلىرىدەر.

(۱) ليمان - پورت

برزح لری: قریب شہدہ جزیرہ سینئی قوریغہ طوتاشدرغان پراقوپ بر زحیدر.
 آوروپادہ بولغان قنال: آوروپادہ بر قنال بار مورہ یارطی
 آطاوینی قوریدن آیرغان قورنت قنالیدر.

آورویپانک مشهور طاولری: شمالدہ - اسقاندیناویا؛ شرقدہ - اورال؛
 جنوبدہ - قفقاز، بالقان، آپانین، پیرہنہ؛ اورتاسندہ قارپات، و آورویپانک
 ایٹ زور طاغلیری بولغان آلب طاولریدر.

یانارطاولری: ایسلاندہ آطہ سندہ «هقلا» سیجلیادہ «آتنا» ایٹالیادہ
 «ووزو» در.

ایچ دیگگزلیری: بالطبق دیگگزلی، شمال دیگگزلی، مانش دیگگزلی،
 جنوبدہ - آق دیگگز، یونان دیگگزلی، آطہ لر دیگگزلی، مرمرہ دیگگزلی،
 قرہ دیگگز، آزاق دیگگزلی و ہیچ بر دیگگزگہ طوتاشماغان استرخان
 دیگگزلی.

کورفزلیری: بالطبق دیگگزندہ - بوتنی، فینلانده، ریغا؛ شمال
 دیگگزندہ - زویدرزہ؛ آق دیگگزندہ، لیون - جنویز کورفزلیریدر.

بوغازلاری: بالطبق دیگگزلی ایله شمال دیگگزلی آراسندہ -
 اسقازاق قانعات؛ شمال دیگگزلی ایله مانش دیگگزلی آراسندہ - پادوقالہ؛
 آوروپا ایله آفریقا آراسندہ - سبتہ - جبل الطارق؛ آطہ لر دیگگزلی
 ایله مرمرہ دیگگزلی آراسندہ - چناق قلعه؛ مرمرہ ایله قارا دیگگز آراسندہ -
 بوسفور؛ قارا دیگگز برله آزاق دیگگزلی آراسندہ - کرچ بوغازیدر.

یلغہ لری: نیژا، ژولغا، دون، دنپیر، اورال، دنیستر، سن،
 تایمس، طونہ در.

آوروپادہ فی مملکتلر.

آوروپادہ ۲۱ مملکت بار، دورتیسسی شمالدہ، آلتیسسی اورتادہ،
 سیکزی جنوبدہ.

شمالى اوروپادەغى مەملىكتەر:

روسىيە مەملىكتى.

(ايمپېراتورلۇق)

روسىيە نىڭ اوروپادەغى يېرىنە اوروپاى روسى دېلر.

اوروپاى روسى نىڭ چېگى: شىمالىنە - بىر مەجمەد شىمالى؛ شىرقىنە - اورال تاوولرى، اورال سووى، استىرخان دېڭىزى؛ جەنۇبىنە - قافقاز تاوولرى، قارا دېڭىز؛ غەربىنە - رومانىيا، آستىريا، گېرمانىيا، بالىتىق دېڭىزى، شىۋېتسىيا - نورۋېگىيا.

اوروپاى روسىيە گى مەشھور شەھەرلر: برنچى روسىيە نىڭ پايتەختى بولغان «پېترو گراد» شەھىرى، اون سېكېرنچى عصر نىڭ باشلىرىدە «پېترو ۋېلىكى» بنا قىلغان؛ اوروپا پايتەختلر نىڭ برنچىلر نىڭ سانالار. خلقى ايكى مىليون قىر.

اىكېنچى: مسكاو، پېترو گراد دىن اوّل پايتەخت بولوب حاضىرگى كۆندە سودا ھەم عمارت جەتتىن روسىيە نىڭ برنچى شەھەرلىرىدە. كرانشتاد، گېلسىيىنگفورس، ۋارشاۋا، كىيىف، خاركوف، آدىس، سىۋاستوپول، تۋىر، راستوف - دون، ۋلادىمېر، نوۋگورود شەھەرلىرى مەشھور شەھەرلىرىدە.

نېزىنى - نوۋگورود پاندى ۋولغا ايدىلىنە قوشىلاطورغان اوقا سووى بويندىغى مەشھور شەھەرلر: قالوغا، رەزان، كاسىم، مورم.

ۋولغا بويندىغى مەشھور گوېرىنسكى شەھەرلر: يارسلاۋ، كاستراما، نېزىنى - نوۋگورود، قزان، سەبەر، سامار، سارانف، استىرخان.

اوپىزىنى شەھەرلر: رېبىنسكى، تەتوش، سىزران، خوالىن، ۋولسكى، سارىتسىن.

استرخان دیکگزی بویندهغی مشهور شهرلر: پورت-پیتر وؤسکی، باکو، کراسناؤودسکی، غور یف، کراسنی یار.

قزاندن آلتمش چاقرم قدر تو بهنده ؤولغه ایدلینه قوشیلا طورغان قاما صووی (بزنك تاتارلر آراسنده چولمان دیه مشهوردر) بویندهغی اویزدنی شهرلر: لایش، چیسطای، آلابوغا، صاراپول، اوصا. پیرمی گو بیرنسکی شهردر. قاما صووی بویندهغی زور پر یستین هم پارمینکه سی برله مشهور چاللی قریه سیدر.

قاما صووینه قوشیلا طورغان ؤانکه صووی بویندهغی شهرلر: مامادش، مالهژ، اورژوم، ؤانکه.

قاما صووینه قوشیلا طورغان آق ایدل صووی بویندهغی شهرلر: بری، اوفا شهرلری.

اورینمورغ شهری آوروپا ایله آسیا آراسنك اورال صووی بویندهدر. اویازلری: ترویسکی، چیله بینسکی، اورسکی، ؤیرغنی اورالسکی، قارغالی قریه سی (صایتوؤسکی پاصاد) علما هم مدرسه لری ایله مشهوردر. روسیه ایپیراطورلغی ۱۷۰۰ میلیون قدر نفوسکه مالکدر. رسمی مذهب پراؤو صلاؤنیدر. روسیه دولتی آوروپا دولتلری آراسنده قوؤه بریه یعنی قوریدن برنچی درجه ددر. صوغش وقتنك آطلی وجه به ولی سیکز میلیون آرتقراق عسکر چقارا آلادر.

قوؤه بحر یه سی ۳نچی درجه ده بولوب بالطیق دیکگزنده، قارا دیکگزده و آق دیکگز، بحر محیط آطلاس، قوؤه بحر یه سی بار. روسیه صوگنی اون سنه اچنده زیاده ترقی ایتدی بو طریقہ ترقی ایتدی کی تقدیرده بیکرمنچی عصرده آوروپا دولتلری آراسنده هر جهتدن برنچی بولاچقدر.

۲

اسؤیچ - نورؤیچ

(فراللق)

(اسؤیچ - نورؤیچ) اسقاندیناوبا یارم آطه سنده بولغانلغی ایچون

اسقاندیناویا حکومتلری دیلر. اسویچ ایله نورویچ ایگاری باشقه، باشقه آیروم مملکتلردر.

چیگی: شمالدن - بحر منجمد شمالی؛ شرقدن - روسیه مملکتی، بالطیق دیگیزی؛ جنو بدن - سوند، قاتغات، اشقازراق بوغازلری؛ غرب بدن - بحر محیط آطلاسی. پای تختی استوقهولم شهریدر. نورویگیانک ایسکی پای تختی قریستیانیدر. شویتسیا - نورویگیانک قوالی سیکز میلیون قدر نفوسکه مالکدر. هر ایکوینک ادارهلری مشروطه مذهبلی پروتستاندر.

۳

دانیمارقه = دانیا

(قراللق)

دانیا مملکتی ژونلاندایارم آطاوی برله بحر بالطیقده بولغان ایسلانده، لالانده، فیونی آطاولرندن عبارتدر. پای تختی قوپنهاغ شهریدر. دانیا قوالی ایکی میلیون قدر نفوسکه مالکدر. ادارهسی مشروطه، مذهبلی پروتستانلقدر.

۴

انگلتره = انگلیا

(قراللق)

انگلتره مملکتی شمال دیگیزی برله بحر محیط آطلاسی آراسنده بولغان بریتانیا، ایرلانینیا آطاولری برله اورقاد، هبرید، شتلاند آطاولرندن عبارتدر. پای تختی، سودا خصوصنده وهم زورلقده دنیاده بولغان شهرلرنک ایک برنجیسی لوندن شهریدر. لیژارپول، دوبلن، غلاسقو، پورتسموت مشهور شهرلرنددر. انگلتره مملکتنده قرق ایکی میلیون قدر نفوس بارددر. مذهبلی پروتستانلق ادارهسی مشروطهدر.

۱۰
 اوروپانىڭ اورتاسىندەغى ممالكتلر:

۱
 فرانسىيە

(جەھورىت)

چىگى: شىمالدىن - بىر شىمال، پادوكالە بوغازى، مانىش دىڭىزى؛ شىرقىن - بىلگىيە، گىرمانىيە، شۋىتسارىيە، ايتالىيا؛ جىنوبىدىن - آق دىڭىز، ايلە اسپانىيا ممالكتى؛ غىربىدىن - بىر مېيط آتلاسى ايلە غاسقونىيا كورفوزىدىر. پاى تىختى: مەنىت ھەم ھەرت جەتتىن گوزەللىككە دىنانڭ اىڭ بىر نېچى شەرى بولغان پارىژ = پارىس شەرى بىر. لىبون، طولون، مارسىل، بوردو، ھارو مەشھور شەرىلەردىر. ادارەسى جەھورىت، خلقى نڭ كىوبسى كاتولىك مەھبەندىر.

۲

بىلگىيە - بلچىقا

(قراللىق)

چىگى: شىمالدىن - غوللاندىيا؛ شىرقىن - گىرمانىيا؛ جىنوبىدىن - فرانسىيە، غىربىدىن شىمال دىڭىز بىر. پاى تىختى: سىناعت و تىجارەت بىرلە مەشھور بولغان بروكسىل شەرى بىر. بىلگىيە قرالى بىرى مىليون قىر نىفوسكە مالىكىر. مەھبەرى كاتولىك، ادارەسى مەشروطەدر.

۳

ھوللاندىيا - فلەمىك.

(قراللىق)

چىگى: شىمال و غىربىدىن - شىمال دىڭىزى؛ جىنوبىدىن - بىلگىيە؛ شىرقىن - گىرمانىيا ممالكتىدر. پاى تىختى آمستردام شەرى بىر. قاغا، مزىن مەشھور

قلعہ

شہر لندندر . غوللانڈیا نڈا نڈک بیش میلیون یارم قدر نفوسی باردرد . مذہب لری کاتولیک ، ادارہ سی مشروطہ در .

۴

گیرمانیا - آلمانیا .

(ایمپیرا طورلق)

یکرمی سیکز واق حکومتلردن جیولغان ہر حکومتدر .

چیگی : شمالدن - بحر بالطبق ، دانیابحر شمال ؛ شرقدن - روسیہ ؛ جنوبدن - آؤستریا ، شویتساریہ ؛ غربدن - فرانسیہ ، بیلگیہ ، غوللانڈیادری پای تختی : بیرلین شہریدر . مونیخ ؛ فرانقفورت ، استودغارد مشهور شہر لندندر . گیرمانیا نڈا نڈک آلمشیدی میلیون قدر خلقی باردرد . خلقی پروتستان و کاتولیک مذہبندہ ، ادارہ سی مشروطہ در .

۵

آؤسترو - وینگریا

چیگی : شمالدن گیرمانیا ؛ شمالدن - ہم شرقدن - روسیہ ؛ جنوبدن - رومانیا ، صربیہ ، بوسنہ ولایتی ، آدر باتیق دیگیزی ؛ غربدن - ایتالیا ، شویتساریہ ، گیرمانیہ در .

پای تختی : طونہ صوی بویندہ فابریقہ لری برلن مشهور ویندہ شہریدر . پراغ ، بوداپشتہ ، ترستہ مشهور شہر لندندر . آؤستریا مملکتینڈ ایللی ہر میلیون قدر نفوسی باردرد . مذہب لری کاتولیک ، ادارہ سی مشروطہ در .

۶

شویتساریہ - اسویچوہ .

(جمہوریت)

بو مملکت بیک بیوک طاو لری آرا سندنہ در .
چیگی : شمالدن - گیرمانیا ؛ شرقدن - آؤستریا ؛ جنوبدن - ایتالیا ؛ غربدن - فرانسیہ در . بو مملکتنڈ بولغان قونستانس ، زور بخ ، جنو کوللری آروپانڈک مشهور کوللرندندر . پای تختی : برن شہریدر .

شویتساریه مملکتینک اوج میلیون یارم قدر نفوسی باردرد. خلقی کو برهك پرویتستان مذهبنده، ادارهسی جمهوریتدر. **آوروپانك جنوبنده گی مملكتلر:**

پورتوغالیا - پورتگیز.

(جمهوریت).

چیگی: شمالدن و شرقدن - اسپانیا؛ جنوبدن و غربدن - بحر محیط. آتلاسیدر. پای تختی لیزبون شهریدر. ادارهسی جمهوریتدر. پورتوغالیانك بیش میلیون یارم قدر خلقی باردرد. مذهبلی کاتولیکدر.

۲

اسپانیا.

(قراللق)

بو مملکت آوروپانك جنوب غربیسنده اسپانیا یارم آطاونددر. ئلك زمانده بو مملكتده عربار حكومت سورگان هم آوروپالیرغه بیک كوب علمار اوگراتكانلر.

چیگی: شمالدن - فرانسیه مملکتی، غاسقونیا کورفزی؛ شرقدن و جنوبدن - آق دیکگز؛ غربدن - بحر محیط. آتلاسیدر. اسپانیا مملکتی طاواق مملکتدر.

پای تختی: مادرید شهریدر. باریسیلونیا، غرناطه، سویل مشهور شهرلرنددر، ادارهسی مشروطهدر. باله آر، فاناریه آطاولری اسپانیاكدر. اسپانیاك اون سیکز میلیون آرتق خلقی باردرد. مذهبلی کاتولیک، ادارهسی مشروطهدر.

۳

ایتالیا.

(قراللق)

ایتالیا مملکتی - ایتالیا یارم آطاوی برله سچیلیا، ساردینیا آطاولرندن عبارتدر.

چیگی: شمالدن - آؤستر یا، شویتسارییه، فرانسییه، شرقدن - آدریاتیک
 دیکگزی؛ غربدن - تیرنین دیکگزی؛ جنوبدن - یونان دیکگزی.
 پای تختی تیر صووی بوینده مشهور روما شهریدر.
 فلورانسیه، نیاپول، ساردینا آطاوند، قالیاری، سچلیا آطاونده.
 پالیرو مشهور شهرلرنددر. اداره سی مشروطه، مدهبیری کاتولیک.
 ایتالیانک اوتوز بیش میلیون قدر خلقی بارددر.

۴

تورکیه - ممالک عثمانیه.

(ایمپیراتورلق)

تورکیه مملکتی آروپا، آسیا آفریقا قطعهلرنددر.
 آروپای عثمانی، روم ایلی برله آق دیکگزد، بولغان کرید
 آطاوندن عبارتدر.

چیگی: شمالدن - بلغارییا. شرقدن - قارا دیکگز، بوسفور
 بوغازی؛ جنوبدن - مرمره دیکگزی، چناق قلعه بوغازی، آطهلر دیکگزی؛
 غربدن - یونان دیکگزی، اوترانت بوغازی، آدریاتیک دیکگزی.
 پای تختی بر میلیون قدر کشی سی بولغان استانبول شهریدر.
 ادرنه، مشهور شهرلردر. یاور و پادهغی قسمند اوج میلیون قدر خلق
 حساب قیلونادر. تورکیه ننگ ۳۰ میلیون قدر خلقی بارددر. اداره سی
 مشروطه، رسمی دین اسلام دینیدر.

۵

گریتسییا - یونانستان.

(قراللق)

آروپانک جنوبنده آطهلر دیکگزی برله یونان دیکگزی آراسنده

بر ممالک کتدر. پای تختی آفینا شهر یدر. سالانیک، یانینه، کرید مشهور شهرلرندندر. گریتسیپانک دورت میلیون یارم قدر خلقی باردر. ادارهسی مشروطه، مذهبلی پراؤوصلاؤنی در.

۶

رومانیا.

(فراللق)

بو ممالکت طونه صووی برله فارپات طاوولری آراسنده در. چیگی: شمالدن - آؤستر یا؛ شرقدن - قارادیک گز؛ جنوبدن - بلغاریا؛ غربدن - صربیه در. پای تختی بوخاریست (بگرش) شهر یدر. یاش، ابرائیل، دوبریچه مشهور شهرلرندندر. رومانیا قرالی سیکن میلیون قدر نفوسکه مالکدر. مذهبلی پراؤوصلاؤنی، ادارهسی مشروطه در.

۷

صیربیه - صربستان.

(فراللق)

چیگی: شمالدن - طونه، و صاوا صولاری؛ شرقدن - بلغاریه؛ جنوبدن - گریتسیه؛ غربدن - قاره طاغ هم آلبانیا ممالک کتدر یدر. پای تختی طونه و صاوا صولاری قوشلغان یمرده بیلغرا دشهر یدر. سمندر، نیش، پروت، مشهور شهرلرندندر. صیربیه ننگ دورت میلیون یارم قدر خلقی باردر. ادارهسی مشروطه مذهبلی پراؤوصلاؤنی در.

۸

چورناغور یا - قارا طاغ

(فراللق)

چیگی: شمالدن - آفستر یا؛ شرقدن - صیربیه؛ جنوبدن - گریتسیه؛ غربدن - آدریانیک دیک گزی در.

پای تختی چیتینه شهر بیدر . چورناغور یانك دورت یوز مك قدر خلقی باردر . مذهبلی پراؤوصلاؤنی - اداره سی مشروطه در .

۹

بلغاریه .

(قراللق)

بالقان یارم آطه سنده سی بر مملکت در . پای تختی «صوفیه» شهر بیدر . فلیپوپول، ژارنا مشهور شهرلرندن در . خلقی دورت میلیون یارم قدر در . موند بر میلیوندن آرتق اسلام دیننده بولغان تورکلر بار . قالغانلاری پراؤوصلاؤنی مذهبده، اداره سی مشروطه در .

۱۰

آرناودلق .

(کنازلک)

بو بالقان صوغشندن صوگنه وجود که کیلگان بر کنازلکدر . آتکار چه تورکیه نك بر غوبیرناسی ایدی . پایتختی ژالون شهر بیدر . خلقی بر میلیون مقدارنده، کوبره گی مسلمانلاردر .

آزیا قطعہ سی .

چیگی : شمالدن - بحر منجهت شمالی ؛ شرقدن - بحر محیط کبیر ؛ جنوبدن - بحر محیط هندی ؛ غربدن - بحر احمر ، سؤیش قنالی ، آق دیکگز ، قارا دیکگز ، قافقاز طاولری ، استرخان دیکگزی ، اورال صووی ، اورال طاولر بیدر . آزیا بیش قطعہ نك ايك زور بیدر . مشهور دیکگزلری : بحر محیط کبیردن حاصل بولغان بهرک ، اوخوتسقه ، ژاپون ، اصر ، چین دیکگزلر بیدر ، و بحر محیط هندیدن حاصل بولغان شاب دیکگز بیدر . کورفلری : اوی ، سیام ، بینغال ، بصره ، عدنر .

بوغازلری: بهرک، تاناری، هر مز، باب المندب، سؤیش قنالیدر.
 مشهور یلغهلری: اوبی، ینسهی، لینا، دجله، فرات، شط العرب در.
 آطاولری: بحر محیط کبیرده - ساخالین، فوریل نیپون، کیوسبو، سیقوق؛
 بحر محیط هندیک - سیلان، مالدیو؛ آق دیکگزده - قبریس، ردوس ساقز در.
 یارم آطاولری: جنوبده - جزیره العرب، هندستان، هندچینی؛ شرقده -
 قوره، قامچانقه؛ غربده - آناتولیدر.
 مشهور طاولری: شمالده - تیانشان، آلتای؛ جنوبده - همالایا؛ شرقده -
 چین طاولریدر. یانار طاولری - قامچانقه یارم آطاوی برله ژاپونیا
 آطاولرنددر. آز یاده ۱۰ مملکت بارد.

آزیای روسی.

آزیاسی روسی: «سیبریا» «قافقازیا» «ترکستان» قطعه لرندن

عبارتدر.

(۱) سیبری یا قطعه سینینک چینگگی: شمالدن - بحر منجه شمالی؛ جنوبدن -
 قطای و ترکستان؛ غربدن - آوروپای روسینی آسیای روسیدن آیرغان
 اورال طاولری، اورال صوویدر شرقدن - بهرک بوغازی ایله بحر محیط کبیردر.
 مشهور شهرلری: ایرتیش، طوبل صولاری قوشلغان ییرده - طوبولسکی
 آندن: باشقه اومسقی، طومسقی، سیدیمپولاتینسکی، ینسه یسکی،
 ایرکوتسکی؛ زابایکالسکی ده - نیر چینسکی، کاختا، یاکوتسکی
 ولادی و استوق، خاباروفسکی شهرلیدر.

(۲) کافکازیا: قافقازیه قطعه سی آسترخان دیکگزی برله
 قارا دیکگز آراسنددر. شمالنده - قافقاز طاولری؛ جنوبنده - آناتولی
 و ایران مملکتیدر. مشهور شهرلری: تیفلیس، باکو، شیروان،
 آلیکساندر و پول، باطوم در.

(۳) ترکستان: ترکستان مملکتی روسیه حمایه سنک در.

چیگی: شمال‌دین - سیبری یا؛ شرق‌دین - چین؛ جنوب‌دین - افغانستان، ایران؛
غرب‌دین - بحر خزر در. ترکستان مملکتی بخارا، خیوا، خوقند کبی بر
نیچه خانلقارغه بولونه. تاشکند، سموقند، بلخ مشهور شهرلرندندر.

۲

افغانستان

چیگی: شمال‌دین -- ترکستان ایله بخارا؛ شرق‌دین -- هندستان؛
جنوب‌دین -- بلوچستان؛ غرب‌دین - ایران در.
پای تختی: کابل شهریدر. جلال آباد، قندهار، هرات مشهور
شهرلرندندر. افغانستان ننگ آلتی میلیوندن آرتغراق خلقی باردر.
کلیسی اسلام دیننده در.

۳

بلوچستان

چیگی: شمال‌دین - افغانستان؛ شرق‌دین - هندستان؛ غرب‌دین - ایران؛
جنوب‌دین - عمان دیگ‌گزیدر. پایتختی کلات شهریدر. بلوچستانده بر
میلیون قدر خلق بولوب کلیسی اسلام دیننده در.

۴

ایران - پیروسییا - عجمستان

چیگی: شمال‌دین - قافقازیا، بحر خزر؛ شرق‌دین - افغانستان،
بلوچستان؛ جنوب‌دین - عمان دیگ‌گزی و بصره کورفزیدر.
پای تختی طهران شهریدر. تبریز، همدان، اصفهان، شیواز،
مشهد مشهور شهرلرندندر. ایرانده یدی میلیوندن آرتغراق خلق
باردر. اهالیسی مسلماندر، اداره‌سی مشروطه در.

۵

آزیای عثمانی

آزیای عثمانی: آناتولی، سوریه، عربستان اسماری ایله اوچکه بولونه در.

- ۱ - آناتولی: شمال طرفی - قارا دیکنگز؛ جنوب طرفی - عربستان؛ غرب طرفی - آق دیکنگز؛ شرق طرفی - ایران و قفقاز بیادر.
- مشهور شهرلری: پروسه، ازمیر، طربزون، سیمواس، ارضروم، اشقودره، بغداد، موصل، بصره در. آناتولی قطعاً سنه اون بیش میلیون قدری خاق بولوب ۱۰ میلیون قدری مسلمان و قالغانلری باشقه دینده در.
- ۲ - سوریه قطعاً سی: سوریه آناتولی ایله عربستان آراسنده بحر احمر بوینده بر قطعاً بولوب بیروت، قدس شریف، شام شریف، دمشق مشهور شهرلرندنر. سوریه ده اوچ میلیون یارم خلق بار.
- ۳ جزیره العرب، چیگی: شرق طرفی - بصره کورفی، غرب طرفی - شاب دیکنزی؛ جنوب طرفی - بحر محیط هندیدر. مشهور شهرلری: مکه مکرمه، مدینه منوره، جدّه، ینبع البحر، صنعاء، طائف در. اهالیسی اون بیش میلیون قدر بولوب، کلیسی مسلماندر.

۶

عمان.

عمان مملکتی اوز آلدینه بر امیرگه نابعدر. پایتختی مسقط شهریدر. بصره کورفنده مسقط شهری، بو مملکت ننگ صانوا چون بر فائده لی شهریدر.

۷

هندستان - ایندیا.

چیگی: شمالدن - همالایا تا ولری؛ شرقدن - بینقاله کورفی و هند چینی؛ جنوبدن - بحر محیط هندی؛ غربدن - آفغانستان، بلوچستان و عمان دیکنزیدر. هندستانده ایکی یوز طوقسان میلیوندن آرتقراق خلق بولوب بیتمش بیش میلیون قدرسی مسلمان، بیش میلیون قدرسی خریستیان، باشقه سی مجوسیدر. بو مملکت انگلتره اداره سنده در. پایتختی کالکوتته شهریدر.

الله آباد، احمد آباد، جیدر آباد، مدراس، بومبای شهراری وسیلان
آطاونده قولومبو شهراری مشهوردر.

۸

قتای - چین.

چیگی: شمالدن - سیدیریا؛ غربدن - ترکستان روسی؛ جنوبدن -
هندستان، هند چینی؛ شرقدن - بحر محیط کبیردر. پای تختی پیکین
شهریدر. نانکین، قازتون، شانغاهای مشهور شهرلرندندر. قتای
مملکتینک دورت یوز میلیون قدر خلقی بارددر. مذهبلی مجوسی، ادارهسی
جمهوریتدر.

۹

یاپونیا - ژاپونیا.

یاپونیا مملکتی آسیانک شرقک بحر محیط کبیر اورتاسنده بولغان
آطاوردن عبارتدر. پایتختی، طوکیو شهریدر. کیوتو، یوقوهاما،
ناغازاکی مشهور شهرلرندندر. اهالیسی بیتمش میلیون قدردر. خلقی نک
کوبیسی بوددا مذهبنده، ادارهسی مشروطعدر.

۱۰

هند چینی.

هند چینی: آننام، سیام، بیرمان حکومتلرندن عبارتدر. ماندالان،
قامبوج، بانقوق مشهور شهرلرندندر.

آفریقا قطعدهسی.

چیگی: شمالدن - آق دیگگز؛ شرقدن - شاب دیگگزی، بحر
محیط هندی؛ غربدن - بحر محیط آتلاسیدر.

بوغازلىرى: آفرىقا ايله آوروپا آراسىدا سېتى، آفرىقا ايله آسيا آراسىدا سۇيش قىنالى و باب المندب بوغازىدا.

يىلغىلىرى: آفرىقانىڭ نەزىرى آراسىدا اېڭ مشهورى آق دېڭىزگە آغا تورغان نېل مباركىر، سىنغال، غامبىيا، قونگو مشهور نەزىرلىرىدا. آطاوولىرى: قنارىيە، سىنت ھىلن، يىشىل برون، ماداغاسقار آطاوولىرىدا. آفرىقانىڭ دېڭىز طرفلىرى طاغاق بولوب اېچ طرفلىرىدا بېك الوغ ھەم بېك قورقنچلى اسسى چوللر باردا. آفرىقانىڭ مشهور طاوولىرى: ھېش طاوولىرى ايله كلىمانجارو طاوولىرىدا. آفرىقا اون سېكىز مەملىكىتگە بولۇنە.

۱

آفرىقاى عثمانى.

دولت عثمانىيەنىڭ آفرىقادە مەملىكىتلىرى مصر، تونىس، طرابلس - غرب اسلىرى ايله اوچكە بولۇنەدر.

مصر قىطعەسى.

چىگىلى: شىمالدىن - بىر سەفەد؛ شىرقىدىن - سۇيش قىنالى، بىر ھەم؛ جەنۇبىدىن - ھېشىستان و بىلادىنوبى؛ غەربىدىن - ھەمىراى كېبىر ايل طرابلس غەربىدا. نېل نەزىرى بويىدا مصر قىطعەسىنىڭ مەركىزى القاھىرەدا. اسكەندىرىيە، سۇيش، پورت سەئىد، دىمىياط. رىشىد مشهور شەھەرلىرىدا. خلقى اون يىدى مىليون قىردا. دىنلىرى اسلام، سويلەشلىرى غەربچەدا. بو مەملىكىتنىڭ سىياسى ادارەسى انگلىترە قولىدا.

طرابلس غرب.

شىمالدىن - بىر سەفەد؛ جەنۇبىدىن - ھەمىراى كېبىر؛ غەربىدىن - جەزىر؛ شىرقىدىن - مصردا. پايتەختى طرابلس شەھىرىدا. بېنغازى مشهور شەھەرلىرىدا. اھالىسى بىر مىليون يارم قىر بولوب كلىمىسى مەسلمانلاردا. بو مەملىكىتنىڭ سىياسى ادارەسى اىتالىيا قولىدا.

تونىس.

چىگىلى: شىمالدىن - آق دېڭىز؛ جەنۇبىدىن و شىرقىدىن - طرابلس غرب؛ غەربىدىن - فاس مەملىكىتىدا. پايتەختى تونىس شەھىرىدا. بىزىر اطا.

قیروان مشهور شهر لرندندر. اهالیسی ایکی میلیون قدر بولوب کلیسی مسلماندر.

۲

جزایر - آلژییر.

چیگی: شمالدن - آق دیکنگز؛ شرقدن - تونس؛ جنوبدن - صحرای کبیر؛ غربدن - فاس مملکتیدر. اهالیسی بیش میلیوندن آرتق بولوب فرانسییه اداره سندهدر. پایتختی جزایر شهر یدر. قنسطنطین، اوران مشهور شهر لرندندر.

۳

فاس - ماروکسکا.

چیگی: شمالدن - بحر سفید؛ غربدن - بحر محیط غربی؛ جنوبدن - صحرای کبیر؛ شرقدن - جزایر مملکتیدر. بو مملکت عرب نسلندن بولغان بر اسلام سلطانی طرفندن اداره ایتولهدر. سیکز میلیوندن آرتقراق نفوسکه مالکدر. کلیسی مسلماندر. پایتختی ماروق (مراکش) شهر یدر. فاس، طنجه مشهور شهر لرندندر.

بو مملکت ۱۹۱۱ نچی یلده فرانسوز تصرفینه کوچدی.

۴

صحرای کبیر.

صحرای کبیر نلسکسی بر نیچه قبیللردن عبارت بولوب اهالیسی دورت میلیون قدر مسلمان بنویلردن عبارتدر. بو خلقنک کوبره گی اهل اسلامدر.

۵

سنگامبیا.

سنگامبیا مملکتی اون ایکی میلیون قدر نفوسکه مالکدر. بو قطعه نک چیتلری فرانسوز، آنگلینز، پورتسکیزلر قولندهدر.

۶

كینه ۶ شمالي.

بومملىكت اون ميليون قدر نفوسكه مالك بولوب كوب پيرلرى انگلتره، فلمنك، آمرىقا ادارەسندەدر.

۷

كینه ۶ جنوبي.

بومملىكت بيش ميليون قدر نفوسكه مالك بولوب بر نيجه حكومتلردن عبارتدر. كوبره گى پورتوغاليا دولتىنه تابعدر.

۸

قاب و ناتال.

آفريقانك جنوبندە اميد وايگنه برونلر ينى شاملدر. بومملىكتلر بيك زياده معمور بولوب انگليزلر ادارەسندەدر. پايتختى: قاب - طاوان شهر يدر.

۹

كافرستان.

اهالىسى ايكي ميليون قدر بولوب پيرلرى انگلتره ادارەسندەدر.

۱۰

ترانسوال، اورانژ جمهوريتلرى.

اورانژ جمهوريتينك پايتختى: بلونهمفونتين، ترانسوال جمهوريتينك پايتختى: پراتوريا شهر يدر.

۱۱

موزامبيك.

بومملىكتنك اهالىسى ايكي ميليون قدردر. پورتوغاليا دولتىنه تابعدر.

۱۲

زنگبار - زنجيبار.

اهاليسى بر ميليون قدر بولوب كچكنه حكومتلردن عبارتدر.
پايتختى زنگبار شهريدر.

۱۳

صومال.

بو مملكت عدل، عجان اسملريله ايكي گه بولونه؛ اهاليسى عربلر
بولوب كليسى مسلماندر. عدل مملكتى مصر ادارهسنده بولوب
مركزى زيلغ شهريدر. اهاليسى بيش يوز مڭ قدردر.

۱۴

حبشستان.

حبش مصرنڭ جنوبنده شاب ديك گز يڭ غر بنده طاولق بر مملكتدر.
پايتختى غوندره شهريدر. اهاليسى دورت ميليون قدردر.

۱۵

نوبه.

اهاليسى ايكي ميليون قدر بولوب بر نيچه كچكنه حكومتلردن
عبارتدر. بونلرنڭ كوبره گى مصرغه تابعدر.

۱۶

سودان شمالى.

اهاليسى يكرمى ميليون قدر، كليسى مسلماندر. قوقا، تمبوقطو
شهرلرى مشهور شهرلرنددر.

۱۷

سودان جنوبى.

اهاليسى يدى ميليون قدر بولوب بر نيچه وحشى قبيلهلردن
عبارتدر. بونلرنڭ تفصيلا احوالى هنوز معلوم توگلددر.

مداغاسقار .

بحر محیط هندیده واقع بر آطاو، دورت میلیون قدر خلقیدن عبارت بولوب فرانسوزلر اداره سنده در . پایتختی تناناریف شهر یدر .

آمریقا قطعدهسی .

آمریقا قطعدهسی بیش قطعده آراسنده زور اقلده ایکنچی در جهده در . چیگی : شمالدن - بحر منجمد شمالی؛ شرقدن - بحر محیط آطلاسی؛ وجنوبدن - بحر محیط کبیردر . آمریقانی مک دورت یوز طوقسان او چونچی یلده خرستافور قالومبی دیگان کشی طابقان .

دیگه گوزلری : بحر محیط منجمد شمالی، بحر محیط غربی، بحر محیط کبیر، آنتیل، بهرک دیگه گوزلریدر .

بوغازلری : شمالده بهرک، جنوبده ماجالان .

یالغدارلی : دنیانک ایگ زور صولاری آمریقاده بولغان ما کینزی، آرینوقو، میسیسیپی، آمازون صولاریدر .

آطاولری : غرولاند، آنتیل، قوبا، هایتی، پورتوریکو .

یارم آطاولری : لابرادور، قالیفورنیا، فلوید، آلاسقه .

آمریقا قطعدهسی شمالی، اورتا، جنوبی آمریقا اسماری ایل اوچکه بولونده در . اوچیسنده ۱۹ مملکت بار . ۴ سی شمالی آمریقاده ۳ سی اورتا آمریقاده، ۱۲ سی جنوبی آمریقاده در .

شمالی هم اورتا آمریقاده غنی مملکتلر :

(۱) غرولاند مملکتی : بحر محیط منجمد شمالیده بر زور آطاو در . اهالیسی ۴۰ مک قدر بولوب دانیاغه تابعدر .

(۲) قانادا مملکتی : اهالیسی بیش میلیون یارم قدر بولوب انگلتره گه تابعدر . پایتختی اوتتاوا شهر یدر .

(۳) جماہیر متفقہ آمریکا: بوملکت واق حکومتلردن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی طوفسان میلیون قدردر. پایتختی واشینگٹون شہریدر. نیویورق، بوستون، چیکاگو مشہور شہرلرندر. بوملکتہ دین و ملت جہتندن تورلی کشیلر بار، دینگہ حریت، ادارہسی جمهوریتدر.

(۴) مکسیقا مملکتی. ۲۷ قدر حکومتدن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی اون دورت میلیون قدردر. پایتختی مکسیکو شہریدر.

اورتا آمریقادہغی مملکتلر:

(۱) غوتمالا مملکتی. بیش حکومتدن جبولغان بر جمهوریتدر. اہالیسی ایکی میلیون قدردر. پایتختی غوتمالا شہریدر.

(۲) آلاسکہ مملکتی. اہالیسی آلمش مک قدر بولوب جماہیر متفقہ آمریقادہ تابعدر.

(۳) آنتیل کلسی. اہالیسی دورت میلیون قدردر. بونلرک کوبرہگی آوروپالیرنک ادارہسنددر.

جنوبی آمریقادہ بولغان مملکتلر:

(۱) کولومبیا مملکتی. طوقز حکومتدن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی اوچ میلیون قدردر. پایتختی توغابا شہریدر. پاناما مشہور شہرنددر.

(۲) خط استوا مملکتی. بئر میلیون یارم قدر خلقی بولغان بر جمهوریتدر. پایتختی کویتو شہریدر.

(۳) ونزوئلا مملکتی. اہالیسی ایکی میلیون یارم قدردر. پایتختی قراقاس شہریدر.

(۴) گویانہ مملکتی. اہالیسی دورت یوز مک قدر بولوب انگلترہ، فرانسیہ، غولانڈیا دولتلرینہ تابعدر، ژورژٹوون، پاراماریبو، قیانا مشہور شہرلرنددر.

- (۵) برازىلىيا مەملىكىتى، اھالىسى يكرمى مىليون قىردىر. پايتختى
 آمريكانىڭ برنچى شەرلرندىن بولغان رىۇدوۋانىرو شەرىدىر.
- (۶) پەرو مەملىكىتى. دورت مىليون اھالىسى بولغان بىر جەھورىتىدىر.
 پايتختى «لىما» شەرىدىر.
- (۷) بولىۋىيا جەھورىتى. اھالىسى اوچ مىليون قىردىر. پايتختى
 «شوكىزاقا» شەرىدىر.
- (۸) آرژانتىنا جەھورىتى. اھالىسى آلتى مىليون قىر بولوب
 پايتختى «بونوس ايراس» شەرىدىر.
- (۹) آراغواى جەھورىتى. اھالىسى بىر مىليون قىردىر. پايتختى
 «مونته ۋىدو» شەرىدىر.
- (۱۰) پاراغواى جەھورىتى. اھالىسى بىر مىليون قىردىر. پايتختى
 «آسانسيون» شەرىدىر.
- (۱۱) چىلى جەھورىتى. اھالىسى اوچ مىليون قىردىر. پايتختى
 «سانتىاگو» شەرىدىر.
- (۱۲) پاناغونىيا مەملىكىتى. اھالىسى بىر نىچە وحشى قىبلەلردىن عبارتتىر.
 شەرلىرى معاوم نوگلدەر.

آۋستىراليا قىطەسى.

آۋستىراليا قىطەسى بىر بحىط كىنيزدە بولغان آطاولردىن عبارتتىر.
 بو آطاولر بىش قىسىمگە بولونە: «مالىزىيا» «مىلانىزىيا» «پولىنىزىيا»
 «مىقرونىزىيا» «جزائر قىطبىيە» در. اھالىسى قىر قى مىليون قىر بولوب اون
 مىليونى مسلمان باشقىسى مسلمان نوگلدەر.

بونچى قىسىم.

مالىزىيا آطاولرىدىر كە آۋستىراليا قىطەسىنىڭ غىرب طرفىدە بولغان
 «فىلىپپىن» «مولوك» «سوندە» «صوماطرە» «سلب» «جاوا» آطاولرى

ایله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. فیلیپین آطاوردنک اهایسی بیش میلیوندن آرتغراق در. «مولوک» «سونده» «صوماطره» «سلب» «جاوا» آطاورنده اوطن میلیون قدر خلق بولوب کوبهگی غولاندىا دولتینه تابعدر. بعض آطاورده آشام دولتی کبی اسلام حکومتلریده باردر.

ایکنچی قسم.

ملانیزیا آطاواری، آوسترالیا قطعه سینک جنوب غربی طرفنده بولغان «فامنگ جدید» «کینه جدید» «تاسمانیا» آطاواری برله باشقه بر نیچه آطاوردن عبارتدر. بولارنک کوبهگی آنگلیه دولتینه تابعدر. اهایسی اوچ میلیون یارم قدردر.

اوچنچی قسم.

پولینیزیا آطاواری آوسترالیا قطعه سینک جنوب شرقی طرفنده بولغان «یگی زلاند» «سماندوویچ» «مارکیز» آطاواری برله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. اهایسی بر میلیون قدر بولوب کوبهگی فرانسیه دولتینه تابعدر.

دورتنچی قسم.

مقرونیزیا آطاواری آوسترالیا قطعه سینک شمال طرفنده بولغان «ماریان» «شارل» «قارولین» آطاواری برله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. بو آطاوردنک اهایسی دورت یوز مک قدر بولوب کوبهگی اسپانیا دولتینه تابعدر.

بیشنچی قسم.

جزائر قطبیه در. آوسترالیا قطعه سینک جنوب طرفنده بولغان کوب جزیره لردن عبارتدر. بو آطاواری هر وقت قار و بوز ایله اورتولگاندر، احوال جغرافیسی هنوز معلوم دگلندر.

صوک.